

Azərbaycan Xalq Parlamentinin

N İ Z A M N A M Ə S İ

Azərbaycan Respublikasında 30 illik müstəqillik dönməində Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasında nəzərdə tutulan xalq hakimiyyəti və dövlətin əsasları ilə bağlı norma və prinsiplərin kobud surətdə pozulması, respublika ənənələrindən faktiki imtina edilməsi, hakimiyyətin mənimsənilməsi və bir əldə cəmlənməsi, ölkədə mütləqiyyət rejiminin qurulması, keçən müddət ərzində azad və ədalətli seçkilərin keçirilməməsi, 1 sentyabr 2024-cü il tarixli növbədənənar parlament seçkilərinin total şəkildə saxtalaşdırılaraq xalq hakimiyyətinin növbəti dəfə mənimsənilməsi Azərbaycan Respublikası Xalq Parlamentinin (bundan sonra “Xalq Parlamenti” adlandırılacaq) yaradılmasını və bu Nizamnamənin qəbulunu zəruri etmişdir.

1. Ümumi Müddəalar

- 1.1.** Xalq Parlamenti xalq və dövlət maraqları naminə demokratik, Azərbaycan Respublikasının aktiv seçki hüquqlu bütün vətəndaşları və əvvəllər Azərbaycan Respublikasının vətəndaşı olmuş şəxslər üçün əlçatan olan azad və ədalətli seçkilər əsasında yaradılmış, Azərbaycanda demokratiya, insan haqları və qanunun aliliyinin bərpasını, xalq tərəfindən seçilmiş legitim hakimiyyətin formalaşmasını hədəfləyən, fəaliyyətinin əsas məqsədi kimi gəlir əldə etməyi nəzərdə tutmayan, mülkiyyətində ola biləcək əmlakı və sair maddi nemətləri (pul, qiymətli kağızlar, vərəsəliklə keçən əmlak və s.) öz üzvlərinin arasında bölməyən ictimai-siyasi təsisatdır.
- 1.2.** Xalq Parlamenti paralel dövlət strukturu, siyasi partiya və ya partiyalar birliyi deyil və Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasına və BMT Baş Məclisinin 16 dekabr 1966-cı il tarixli “Mülki və siyasi hüquqlar haqqında beynəlxalq Pakt”a uyğun olaraq, xalq kütlələrinin dövlət idarəçiliyində iştirakının təmin edilməsinə, ölkəmizdə qanuni hakimiyyətin bərpasına yardım etmək məqsədilə yaradılıb.
- 1.3.** Xalq Parlamenti öz fəaliyyətini Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasının və Azərbaycan Respublikasının milli qanunvericiliyinin demokratik prinsipləri özündə ehtiva edən müddəaları, Azərbaycan Respublikasının tərəfdar çıxdığı beynəlxalq müqavilələrə və bu Nizamnaməyə uyğun həyata keçirir.
- 1.4.** Milli, irqi, dini ayrışeçkilik və millətlərarası nifrət yayan, Azərbaycanın ərazi bütövlüyü və suverenliyi, Xalq Parlamenti məramları və Nizamnamə tələbləri əleyhinə fəaliyyət göstərən şəxs Xalq Parlamentinin heç bir qurumunda təmsil oluna bilməz. Belə hərəkətlərə yol vermiş şəxin səlahiyyətinə müvafiq orqan tərəfindən xitam verilir.
- 1.5.** Xalq Parlamentinin tərkibi 159 deputatdan ibarətdir.
- 1.6.** Xalq Parlamentinin abreviaturası “AzXP”-dir.
- 1.7.** Xalq Parlamentinin mənzil qəragahları Bakı və Brüssel şəhərlərində yerləşir.

2. Xalq Parlamentinin əsas vəzifələri

2.1. Siyasi sahədə

- 2.1.1. Ölkədə parlamentli respublika ənənələrinin bərpa edilməsi,
- 2.1.2. Konstitusiya islahatlarının aparılması,
- 2.1.3. Bütün səviyyələr üzrə qanuni seçkilərin keçirilməsi, seçki qanunvericiliyini pozanların cinayət məsuliyyətinə cəlb edilməsinin təmini,
- 2.1.4. Bir nəfərin iki dəfədən artıq ard-arda prezident vəzifəsinə seçilməsinin, hakimiyyətin bir əldə cəmləşməsinin, eyni ailə üzvlərinin bir-birinin tabeliyində olan vəzifələrdə olmasının, dövlət strukturlarında qohumbazlıq, vərəsəlik, klan, region faktorlarının qadağan edilməsi, həmçinin bu qadağaları pozanlara qarşı ciddi cinayət məsuliyyətinin müəyyən edilməsi,
- 2.1.5. Geniş xalq kütlələrinin təşkilatlanması və siyasi proseslərə cəlb olunması, dövlətin siyasi həyatında iştirakının təmin edilməsi,
- 2.1.6. Hüquqi dövlət quruculuğunun, qanunun aliliyi prinsipinin və insan hüquq və azadlıqlarının təmin edilməsi,
- 2.1.7. Normativ hüquqi aktların icrası üzərində nəzarətin təşkili və dövlət intizamının gücləndirilməsi,
- 2.1.8. Cəza siyasətinin humanistləşdirilməsi və bütün məhkəmə instansiyalarında ədalət prinsipinin tam təmin edilməsi,
- 2.1.9. Dünyanın sivil xalqlarının demokratiya, insan haqları və azadlıqları, qanunun aliliyi kimi dəyərlərinə sahiblənmək.

2.2. Hüquq və qanunçuluq sahəsində

- 2.2.1. Hüquq-mühafizə orqanlarının hakimiyyətin əlində cəza dəyənəyi deyil, xalqın xidmətçisi və mühafizəçisi olmasını təmin etmək,
- 2.2.2. İşgəncə hallarının kökünün kəsilməsi,
- 2.2.3. Polis zorakılığı və özbaşınalığının aradan qaldırılması,
- 2.2.4. Cinayət təqibinin bütün mərhələlərində müdafiə hüququnun təmin edilməsi və bütün məhkəmə instansiyalarında vətəndaşların keyfiyyətli hüquqi yardımla təmin edilməsi.
- 2.2.5. Vəkillik institutunun icra hakimiyyətinin nəzarəti və təzyiqi altından çıxarılması,
- 2.2.6. Əsaslı məhkəmə islahatlarının aparılması, məhkəmələrin müstəqilliyinin təmin edilməsi,
- 2.2.7. Qanunvericilik və məhkəmə hakimiyyətinin ali icra hakimiyyətindən (Prezidentdən) faktiki asılılığının ləğv edilməsi,
- 2.2.8. Bütün dustaqları əhatə edəcək amnistiyanın verilməsinə nail olmaq, həbsxanada dustaqların saxlanma şəraitinin yaxşılaşdırılması,
- 2.2.9. "Nardaran", "Bənəniyar", "Eurovision", "Gəncə", "Quba", "İsmayılı", "Tərtər" və sair şərti adlarla tanınan cinayətlərin yenidən və obyektiv araşdırılması,
- 2.2.10. "OMON"çuların (Xüsusi Təyinatlı Polis Dəstəsi) haqqında olan cinayət işlərinin yenidən araşdırılması, həbsdə olanların dərhal azadlığa buraxılması, həmin işdə qanunsuz həbs edilənlərə ədalətli kompensasiyaların ödənilməsinin təmin edilməsi, hüquqlarının tam bərpası.

- 2.2.11. 4 iyun 1993-cü ildən başlayaraq siyasi xadimlərə, jurnalistlərə, hərbiçilərə, ziyalılara qarşı törədilmiş bütün cinayətlərin, o cümlədən də açılmamış cinayətlərin yenidən araşdırılması.
- 2.2.12. Sərhədyanı yaşayış məntəqələri ilə bağlı, onlara “qəhrəman şəhər”, “qəhrəman rayon”, “qəhrəman kənd” fəxri adların verilməsini və onlara dair vergi güzəştlərini nəzərdə tutan qanun layhiyəsinin hazırlanması,
- 2.2.13. Arxivlərin açılması, “Lüstrasiya haqqında” və “Kolaborantlığa qarşı mübarizə haqqında” qanunun qəbul edilməsi.

2.3. İnsan hüquqları sahəsində

- 2.3.1. Mövcud olan diskriminasiya hallarının bütün səviyyələrdə kökünün kəsilməsi,
- 2.3.2. Siyasi və vicdan məhbusları haqqında qanunsuz qərarlar qəbul etmiş müstəntiq, prokuror və hakimlərin cəzalandırılması, belə halların təkrarlanmaması üçün mövcud hüquqi mexanizmlərin tətbiqi, bəraət almış şəxslərə Azərbaycan dövləti tərəfindən və Avropa Məhkəməsinin qərarı ilə ayrı-ayrı şəxslərə ödənilən kompensasiya məbləğlərinin təqsirkar vəzifəli şəxslərdən və hakimlərdən reqres iddia yolu ilə alınması.
- 2.3.3. Həbs olunan jurnalistlərin dərhal azad edilməsi, media və söz azadlığının təmin edilməsi, müstəqil medianın inkişafına dövlət dəstəyinin hüquqi bazasının təkmilləşdirilməsi,
- 2.3.4. Dini və siyasi mövqeyinə, həmçinin etnik azlıqların öz mədəni hüquqları istiqamətində fəaliyyətinə görə şərlənərək həbs edilmiş şəxslərin dərhal azadlığa buraxılması və gələcəkdə belə halların yolverilməzliyi,
- 2.3.5. Pasport və şəxsiyyət vəsiqələrində hicablı fotosəkil qadağasının aradan qaldırılması,
- 2.3.6. Yerli xalqlara münasibətdə Azərbaycan Respublikasının tərəfdar çıxdığı “Milli azlıqların müdafiəsi haqqında” Avropa Şurasının Çərçivə Sazişində nəzərdə tutulan hüquqların təmin edilməsi, “Regional və azlıqların dilləri haqqında” Avropa Xartiyasına qoşulması, dövlət dili ilə yanaşı ana dilinin inkişafının təşviq edilməsi, xarici dillərin tədrisinə dövlət müdaxiləsinin aradan qaldırılması.

2.4. Korrupsiya və rüşvətlə mübarizə sahəsində

- 2.4.1. Məmurların maddi-əmlak vəziyyəti ilə bağlı məcburi illik (gəlir mənbələrini göstərən) bəyannamə sisteminin yaradılması; korrupsiya, rüşvət mexanizminə qarşı təsirli hüquqi sanksiyaların qoyulması,
- 2.4.2. Ölkədə tüğyan edən rüşvət və korrupsiyanın kökünün kəsilməsi və belə əməllərə görə ən ağır cəzaların müəyyən edilməsi,
- 2.4.3. Bütün sahələrdə və səviyyələrdə inhisarçılığın kökünün kəsilməsi,
- 2.4.4. Xalqdan oğurlanmış sərvətlərin geriye qaytarılması və xalqın rifahına yönəlik islahatlara yönləndirilməsi.

2.5. İnzibati-iqtisadi islahatlar sahəsində

- 2.5.1. Sovet inzibati ərazi bölgü sistemindən imtina, inzibati ərazi islahatlarının aparılması, yerli özünüidarə institutunun, respublikanın bütün inzibati ərazi vahidlərinin bərabər və proporsional inkişafının təmini,
- 2.5.2. Avropa "Yerli özünüidarəetmə Xartiyası"nın prinsiplərinin tələblərinə uyğun ölkədə bələdiyyələrin gerçək fəaliyyətinin təmin edilməsi,
- 2.5.3. İcra Hakimiyyəti strukturunun ləğvi və valilik institutunun yaradılması, valilik haqqında qanunun qəbul edilməsi,
- 2.5.4. Azad bazar iqtisadiyyatına yönəlik biznes mühitinə, orta təbəqənin formalaşdırılmasına, yoxsulluqla mübarizəyə, gömrük və vergi sistemində şəffaflığa, qanuni əsaslarla əldə edilmiş mülkiyyət hüququna təminatın verilməsi,
- 2.5.5. Azad və rəqabətli iqtisadi şəraitin yaradılması,
- 2.5.6. Ölkənin ərzaq təhlükəsizliyi üçün yerli istehsalın stimullaşdırılması, xaricdən idxal olunan məhsulların keyfiyyətinə nəzarətin gücləndirilməsi,
- 2.5.7. Yerli istehsalın inkişafı və özünütəminin stimullaşdırılması, daxili bazarın və milli istehsalçıların mənafehlərinin qorunması,
- 2.5.8. Daxili bazarda bahalaşmanın əsas səbəbi olan məmur möhtəkirliyinin işlək qanun mexanizmi ilə aradan qaldırılması,
- 2.5.9. Bölgələrdə iqtisadi inkişafı stimullaşdırmaq üçün mikro, kiçik və orta sahibkarlığın, qoyulmuş investisiya geri götürülənədək vergilərdən azad edilməsi və güzəştlərin tətbiq olunması,
- 2.5.10. Hər rayonun öz istehsal potensialına uyğun olaraq inkişaf proqramının qəbul edilməsi.

2.6. Sosial siyasət sahəsində

- 2.6.1. Vətəndaş cəmiyyəti və vətəndaş harmoniyasına yönəlik, insan mərkəzli sosial təminat dövlətinin qurulması,
- 2.6.2. İşsizliyin ləğvi və azaldılmasına dair real proqramların hazırlanması və həyata keçirilməsi,
- 2.6.3. Dövlətin uşaqlara və təqaüdçülərə qayğı sisteminin yaradılması,
- 2.6.4. Xalqın mənafehinə yönəlik yeni pensiya qanununun qəbul edilməsi,
- 2.6.5. Uşaqların sosial müdafiəsi ilə bağlı qanunun (uşaq pulu) qəbul edilməsi,
- 2.6.6. Qadınların iqtisadi müstəqilliyinin təmin edilməsi, onlara qarşı törədilən məişət zorakılığının və sair cinayətlərin kökünün kəsilməsi, evdar qadınlara "anılıq pensiyası"nın verilməsinin təmin edilməsi, qadının cəmiyyətimizdəki rolunun yüksəldilməsi,
- 2.6.7. "Əlilliyin təyin edilməsi və qiymətləndirilməsi barədə" qanunvericiliyin əlillərin mənafehinə uyğun təkmilləşdirilməsi və humanistləşdirilməsi,
- 2.6.8. "Qazilik statusu haqqında" qanunun qəbul edilməsi, müharibə veteranlarına minimum əmək haqqı, müharibə əlillərinə və şəhid ailələrinə orta aylıq əmək haqqı məbləğində əlavə təqaüdlərin verilməsi,

- 2.6.9. Əhalinin mənzil probleminin həlli üçün dövlət səviyyəsində proqramların həyata keçirilməsi, evsiz ailələr, yeni ailə quran gənclər və əlillərin dövlət hesabına mənzillə təmin olunması,
- 2.6.10. Xüsusi təyinatlı torpaqlar istisna olmaqla, bütün özbaşına tikililərin ən qısa müddətdə sənədləşdirilməsi,
- 2.6.11. İşsiz insanların işsizlik dövründə minimum istehlak səbəti dəyərində sosial müavinətlə təmin edilməsi və məşğulluq haqqında qanunvericiliyin vətəndaşın mənafeyinə uyğun humanistləşdirilməsi,
- 2.6.12. Milli gəlirdən, təbii sərvətlərdən (neft, qaz və s.) büdcəyə daxil olan vəsaitdən hər vətəndaşa hər ilin sonunda bərabər şəkildə payın verilməsi,
- 2.6.13. Kommunal xərclərin azaldılması istiqamətində ardıcıl siyasətin yürüdülməsi,
- 2.6.14. Əhalinin ödəmə qabiliyyətini nəzərə alaraq kredit faizlərinin endirilməsi,
- 2.6.15. Qəbiristanlıq torpaqlarının tam olaraq yerli bələdiyyələrin sərəncamına verilməsi.

2.7. Vətəndaşlıq problemləri sahəsində

- 2.7.1. Ölkədən kənarda yaşamağa məcbur edilmiş vətəndaşlara dövlət qayğısının təşkili,
- 2.7.2. İqtisadi dözümsüzlük səbəbindən ölkədən didərgin düşmüş vətəndaşların ölkəyə qayıtmasını stimullaşdırmaq üçün işlək qanun mexanizminin yaradılması,
- 2.7.3. Quru sərhədlərin təcili açılması və vətəndaşların ölkəyə qayıtmasına maneələrin aradan qaldırılması,
- 2.7.4. Vətəndaşlıqdan məhrum etmənin qadağan edilməsi, əvvəllər Azərbaycan Respublikasının vətəndaşı olmuş şəxslərin vətəndaşlığının bərpasının sadələşdirilməsi, ikili və çox vətəndaşlığın tanınması və onlara, prezidentliyə namizəd verilmə istisna olmaqla, bütün seçkilərdə tam hüquqlu vətəndaş kimi iştirak hüququnun verilməsi,
- 2.7.5. Avia sərnişin daşınmalarında azad rəqabətin formalaşdırılması yolu ilə qiymətlərin endirilməsinə nail olmaq.

2.8. Beynəlxalq münasibətlər sahəsində

- 2.8.1. Regional geosiyasi münasibətlərin normallaşdırılması,
- 2.8.2. Qonşu xalqlara və dövlətlərə münasibətdə dövlətlərin ərazi bütövlüyünün tanınması, insan hüquqlarına hörmət, qarşılıqlı əməkdaşlıq və beynəlxalq hüququn digər qəbul edilmiş ümumi prinsiplərinə sədaqət nümayişi.

2.9. Ekologiya və təbiətin mühafizəsi sahəsində

- 2.9.1. Ətraf mühitin qorunması ilə bağlı qanunvericiliyin tətbiqi üzərində nəzarətin gücləndirilməsi,
- 2.9.2. Atmosferə atılan zərərli qazların azaldılması üçün ölkədə istehsal olunan benzin və dizelin keyfiyyətinin yüksəldilməsi və qiymətlərin əhalinin alıcılıq qabiliyyətinə uyğunlaşdırılması,

- 2.9.3. Gədəbəyin Söyüdlü kəndi ərazisindəki qızıl mədənlərində istifadə edilən sianidin gölə tökülməsinin qarşısının alınması, ölkə ərazisində iqlimin, havanın, torpağın münbit qatı və suların çirklənməsi, həmçinin zəhərlənməsinə yönəlik zərərli istehsal sahələrinin ləğvi,
- 2.9.4. İstismardan çıxarılmış neft quyularının ISO standartlarına uyğun olaraq təmizlənməsi və konservasiyası,
- 2.9.5. Təbii obyektlərin (dəniz kənarı sahillər, çay sahilləri, çimərliklər, meşələr, dağlar, otlaq və örüş yerləri, xüsusi rejimli mühafizə zolaqları torpaqları, yeraltı sərvətlərin yerləşdiyi torpaqlar və s.) məmur işğalından azad edilərək bələdiyyələr vasitəsilə xalqın istifadəsinə qaytarılması.

2.10. Hərbi sahədə

- 2.10.1. Hərbi cinayətlərin qarşısının alınması və islahatların aparılması, Hərbi Prokurorluğun ləğv edilməsi və 2005-ci ildən başlayaraq Hərbi Prokurorluğun apardığı bütün işlərin yoxlanılması,
- 2.10.2. Beynəlxalq aləmdə "Tərtər işi" kimi tanınan əsrin cinayətinə ədalətin gətirilməsi üçün xüsusi qanunun qəbul edilməsi,
- 2.10.3. 4 İyun 1993-cü ildə baş verən silahlı dövlət çevrilişinin araşdırılması, təqsirkarların müəyyən edilərək məsuliyyətə cəlb edilməsi,
- 2.10.4. Məcburi hərbi xidmətlə yanaşı peşəkar (müddətli) ordu sisteminin yaradılması,
- 2.10.5. Ordu zabitlərinin və gizir heyətinin qısa müddətdə mənzillə təmin olunması, ordudakı vəzifə təyinatlarının və əmək haqqı sisteminin Avropa standartlarına uyğunlaşdırılması.

2.11. Təhsil və səhiyyə sahəsində

- 2.11.1. Ölkədə təhsil və səhiyyənin ümumi səviyyəsinin yüksəldilməsi, müəllimlərə "dövlət qulluqçusu" statusunun verilməsi, onların və həkimlərin maaşlarının real iqtisadi ehtiyaclara adekvatlığının, təhsilin bütün səviyyələrdə ölkə vətəndaşları üçün ödənişsiz olmasının təmin edilməsi, müəllimin cəmiyyətimizdə itirilmiş nüfuzunun bərpası üçün tədbirlərin görülməsi, onların seçki komissiyalarında iştirakının qadağan edilməsi,
- 2.11.2. Dövlət məktəblərində dil siyasətinə ciddi nəzarətin formalaşdırılması, dövlət müəssisələrinə işə qəbul zamanı dövlət dilinin əsas götürülməsi,
- 2.11.3. Avropa standartlarına uyğun peşə təhsili müəssisələrinin (litseylər) yaradılması üçün ciddi addımların atılması,
- 2.11.4. Ümummilli təhsil proqramının, dünyanın inkişaf etmiş təhsil modellərindən birinə transformasiyası,
- 2.11.5. IT sahəsində yeni texnologiyaların və süni intellektin inkişaf etdirilməsi istiqamətində qanun layihəsinin hazırlanması,
- 2.11.6. Azərbaycan Respublikası Xalq Parlamentinin 18 oktyabr 2024-cü il tarixli Təsis Bəyannaməsində nəzərdə tutulan sair vəzifələr.

3. Xalq Parlamentinin hüquqları

- 3.1.** Öz adından əqdlər bağlamaq, Azərbaycanda müvafiq ictimai və ya siyasi təsisatlarla əlaqələr və fəaliyyət birliyi yaratmaq, əhalinin hərtərəfli maarifləndirilməsi və təşkilatlandırılması üzrə fəaliyyətlər aparmaq,
- 3.2.** Beynəlxalq təşkilatlarla əlaqələr saxlamaq və əməkdaşlıq etmək,
- 3.3.** Beynəlxalq təşkilatlarda, müxtəlif xarici dövlətlərin parlamentlərində təmsil olunmaq üçün öz nümayəndələrini təyin etmək,
- 3.4.** Azərbaycanda və Azərbaycandan kənar regional bölmələrini yaratmaq və onların fəaliyyətini istiqamətləndirmək,
- 3.5.** Bank hesabları açmaq və hesablaşmalar aparmaq,
- 3.6.** Möhürə, ştampa və xüsusi blank formasına malik olmaq,
- 3.7.** Müvafiq qanunvericiliklə müəyyən edilmiş və qadağan olunmamış digər hüquqlardan istifadə etmək,
- 3.8.** Müvafiq qanunvericilik normalarının qadağan etmədiyi digər əmlaklara sahib olmaq.
- 3.9.** “Xalq Parlamenti”nin loqosu, döş nişanı və standart tipli vəsiqəsi var.

4. Xalq Parlamentinin Təşəbbüs Qrupu, Təsisçiləri və Seçki Komissiyası

4.1. Təşəbbüs Qrupu

- 4.1.1.** Xalq Parlamentinin yaradılması ideyası ətrafında ilk birləşmiş şəxslər Təşəbbüs Qrupunun üzvləri hesab olunur.
- 4.1.2.** Təşəbbüs Qrupunun üzvləri Xalq Parlamentinin təsisçilərindən hesab olunurlar.

4.2. Təşəbbüs qrupunun hüquq və vəzifələri

- 4.2.1.** Təşəbbüs Qrupu təsisçilər siyahısına daxil edilmək üçün edilən müraciətlərə baxır, təsisçilərin ümumi siyahısını hazırlayır və təsis toplantısının həyata keçirilməsini təmin edir.
- 4.2.2.** Təşəbbüs Qrupu Xalq Parlamenti formalaşdıqdan sonra Xalq Parlamentinin yanında Məsləhət Şurası funksiyalarını həyata keçirir və Xalq Parlamentinin qarşısında hesabatlıdır.
- 4.2.3.** Məsləhət Şurası Xalq Parlamentinin qəbul etdiyi qanun və qərarları qeydə alır.
- 4.2.4.** Məsləhət Şurası qanunvericilik təşəbbüsü ilə çıxış etmək hüququna malikdir.
- 4.2.5.** Məsləhət Şurasının təqdim etdiyi qanun və sair sənədlərin layihəsi onun razılığı olmadan dəyişdirilə bilməz.
- 4.2.6.** Məsləhət Şurası Xalq Parlamentinin növbədən kənar iclaslarının çağırılması barədə Rəyasət heyəti qarşısında vəsatət qaldırmaq hüququna malikdir və onun bu tələbi təmin edilməlidir.
- 4.2.7.** Məsləhət Şurasının üzvləri bərabər hüquqlara malikdirlər. Məsləhət Şurasının üzvlərinin qarşılıqlı münasibətləri, hüquq və vəzifələri bu Nizamnamə, Xalq Parlamentinin Reqlamenti və özünün qəbul etdiyi təlimatlarla müəyyən edilir.

4.3. Təsisçilər

- 4.3.1.** Azərbaycan Respublikasının aktiv seçki hüquqlu bütün vətəndaşları və əvvəllər Azərbaycan Respublikasının vətəndaşı olmuş şəxslər Xalq Parlamentinin təsisçisi olmaq hüququna malikdir.
- 4.3.2. Xalq Parlamentinin təsis toplantısında iştirak edən və xalq Parlamentinin təsis edilməsinə səs verən şəxslər təsisçilər hesab edirlər.
- 4.3.3.** Təsisçilər bərabər hüquqlara malikdirlər. Təsisçilərin qarşılıqlı münasibətləri, hüquq və vəzifələri bu Nizamnamə, Xalq Parlamentinin Reqlamenti və özünün qəbul etdiyi təlimatlarla müəyyən edilir.

4.4. Təsis toplantısı

- 4.4.1. Xalq Parlamentinin təsis edilməsi barədə qərar qəbul edir,
- 4.4.2. Xalq Parlamentinin Nizamnamə və Məramnaməsini qəbul edir,
- 4.4.3.** Xalq Parlamentinə deputat seçkilərini həyata keçirmək üçün təsis toplantısı iştirakçıları sırasından 7 (yeddi) nəfərdən ibarət, daimi əsaslarla fəaliyyət göstərən "Seçki Komissiyası"nın tərkibini seçir.

4.5. Seçki Komissiyası

- 4.5.1. Xalq Parlamentinə deputatlığa namizədləri qeydə almaq üçün onlar haqqında zəruri məlumatları toplayır, qanuni əsaslar olduğu halda onların qeydiyyatını ləğv edir.
- 4.5.2. Seçkilərin keçirilməsi qaydalarını və vaxtını müəyyən edir, seçkiləri təşkil edir, müstəqil olaraq səsleri hesablayır, seçki nəticələrini rəsmiləşdirir və elan edir.
- 4.5.3. Seçki Komissiyasının tərkibi Parlament deputatlarının yarından çoxunun qərarı ilə buraxıla və ya dəyişdirilə bilər. Seçki Komissiyasında boşalan yerlərə əlavə üzvlər seçilir.
- 4.5.4. Seçki Komissiyası Xalq Parlamentinin ilk iclasına qədər təsisçilər qarşısında, Xalq Parlamenti formalaşdıqdan sonra Parlament qarşısında hesabatlıdır.

5. Xalq Parlamentinə seçkilər və daxili səsvermə qaydası

- 5.1. Xalq Parlamentinə deputat seçkiləri və parlamentdaxili səsvermələr internet resursları üzərindən elektron qaydada keçirilir.
- 5.2. Xalq Parlamentinə ilk seçkilər təsisçilərin qərarı ilə təyin elan edilir. Xalq Parlamentinin deputatı olmaq istəyən şəxslər öz namizədliyini irəli sürür, Seçki Komissiyası onları qeydə alır və qeydiyyatdan keçmiş namizədlərin siyahısını Seçki Komissiyası seçicilərə təqdim edir.
- 5.3. Azərbaycan Respublikasının aktiv seçki hüquqlu bütün vətəndaşları və əvvəllər özləri, yaxud da valideynlərindən biri Azərbaycan Respublikasının vətəndaşı olmuş şəxslər Xalq Parlamentinin deputatlığına namizəd ola bilərlər.

- 5.4. İlk seçkidə hər bir seçicinin siyahıdakı namizədlərin maksimum yarısına səs vermək hüququ vardır.
- 5.5. Səsvermə prosesi bir həftə müddətində davam edir. Təqdim edilmiş siyahıda namizədlərin ən çox səs toplamış yarısı deputat seçilmiş hesab edilir.
- 5.6. Boş qalmış yerləri doldurmaq məqsədilə əlavə seçkilər keçirilir.
- 5.7. Əlavə seçkilər Parlament fəaliyyətə başladıqdan sonrakı bir ay müddətində təyin edilir və iki ay müddətində keçirilir.
- 5.8. Növbəti seçki kampaniyasının vaxtını Seçki Komissiyası təyin edir və səsvermə 7 gün müddətində keçirilir.
- 5.9. Seçicilər, Parlamentdə boş qalmış yerlərin sayından çox olmamaq şərtlə, səsverməyə buraxılmış namizədlərin yarısına səs verir və ən çox səs toplayan namizədlər seçilmiş sayılır.
- 5.10. Parlament, qarşısına qoyulmuş məqsədlərə çatana qədər daimi əsaslarla fəaliyyət göstərir.
- 5.11. Deputatların səlahiyyət müddəti 1 (bir) ildir.
- 5.12. Yeni seçkilər zamanı səlahiyyət müddəti bitmiş deputatların sayı qədər yeni deputatlar seçilir. Səsverməyə buraxılmış namizədlər arasından ən çox səs toplamış namizədlər deputat seçilmiş hesab edilir.
- 5.13. Xalq Parlamenti siyasi reallıqları və şərtləri nəzərə almaqla seçki qaydalarına və metodlarına dəyişiklik edə bilər.
- 5.14. Xalq Parlamentinin iclaslarında səsvermənin növləri və qaydası.
  - 5.14.1. Xalq Parlamentinin iclaslarında səsvermə və səslərin hesablanması qaydaları Xalq Parlamentinin Reqlamentində göstərilən formada həyata keçirilir.

6. Xalq Parlamentinin strukturu, deputatların hüquq və vəzifələri

- 6.1. Xalq Parlamentinə ümumi rəhbərliyi və toplantıların idarə edilməsini Rəyasət Heyəti həyata keçirir.
- 6.2. Rəyasət Heyəti kollegial orqandır, 5 nəfərdən ibarətdir.
- 6.3. Rəyasət Heyətinin tərkibi Parlamentin ilk iclasında, Xalq Parlamentinin Reqlamentində nəzərdə tutulan qaydalara uyğun olaraq seçilir.
- 6.4. Rəyasət heyəti seçilənədək, deputatların ən yaşlı nümayəndəsi iclasa sədrlik edir.
- 6.5. Rəyasət Heyətinin ən çox səs toplayan 3 üzvü səsələrin sayına müvafiq, hər biri 4 ay müddətində, növbəliklik əsasında Parlamentə sədrlik edir.
- 6.6. Parlamentin sədri:
  - 6.6.1. Xalq Parlamentinin iclaslarına sədrlik edir,
  - 6.6.2. Müvafiq sənədləri imzalayır,
  - 6.6.3. Xalq Parlamentini beynəlxalq təşkilatlarda və digər instansiyalarda təmsil edir.
  - 6.6.4. Rəyasət heyətinin üzvləri arasında iş bölgüsü aparır, icra intizamını təmin edir,
- 6.7. Parlament Sədri hər hansı bir səbəbdən vəzifəsini icra edə bilmədikdə, Rəyasət Heyətinin topladığı səsə müvafiq olaraq növbəti üzvü Parlamentə sədrlik edir.
- 6.8. Rəyasət Heyəti səlahiyyət vermədən Parlamentin heç bir üzvü Parlamenti təmsil edə bilməz.
- 6.9. Rəyasət Heyətinin üzvləri bərabər hüquqlara malikdirlər və Xalq Parlamentinin Reqlamentində göstərilən hüquq və vəzifələr daşıyırlar.
- 6.10. Xalq Parlamentinin Komitələri və Komissiyaları.

6.10.1. Xalq Parlamentinin tərkibində aşağıdakı komitə və komissiyalar yaradılır:

- 6.10.1.1. Hüquq siyasəti və dövlət quruculuğu komitəsi,
- 6.10.1.2. Korrupsiya və rüşvət ilə mübarizə komitəsi,
- 6.10.1.3. İnsan hüquqları və siyasi məhbuslarla iş komitəsi,
- 6.10.1.4. Ekologiya, ətraf mühit və təbii sərvətlər komitəsi,
- 6.10.1.5. Əmək və sosial siyasət komitəsi,
- 6.10.1.6. Mədəniyyət və incəsənət komitəsi,
- 6.10.1.7. Ailə, qadın və uşaq məsələləri komitəsi,
- 6.10.1.8. Gənclər və idman komitəsi,
- 6.10.1.9. Regional məsələlər və azlıqda qalan etnoslarla iş komitəsi,
- 6.10.1.10. Elm və təhsil komitəsi,
- 6.10.1.11. Dini işlər üzrə komitə,
- 6.10.1.12. Beynəlxalq münasibətlər və parlamentlərarası əlaqələr komitəsi,
- 6.10.1.13. Hesablama Komissiyası. Xalq Parlamentinin birinci iclasında, Xalq Parlamentinin Reqlamentində göstərilən qaydada seçilir.
- 6.10.1.14. İntizam Komissiyası. Xalq Parlamentinin birinci iclasında, Xalq Parlamentinin Reqlamentində göstərilən qaydada seçilir.

6.10.2. Xalq Parlamentinin komitə və komissiyalarının təşkili qaydası, say tərkibi, hüquq və vəzifələri xalq Parlamentinin Reqlamenti ilə müəyyən edilir.

- 6.11. Xalq Parlamenti digər komitə və komissiyalar da yarada bilər.
- 6.12. Xalq Parlamentinin iclasları haqqında məlumatlar Xalq Parlamentinin Reqlamentində göstərilən qaydalara uyğun olaraq, internet resursları vasitəsilə, Xalq Parlamentinin rəsmi saytı olan Xalq Parlamenti.org-da yayımlanır.
- 6.13. Xalq Parlamentinin strukturu bu Nizamnamə, Parlamentin reqlamenti və Parlamentin qəbul etdiyi müvafiq təlimatlar əsasında fəaliyyət göstərir.
- 6.14. Xalq Parlamentinin deputatı:
  - 6.14.1. Qanunvericilik təşəbbüsü ilə çıxış edir.
  - 6.14.2. Parlamentin Rəyasət Heyəti vasitəsilə, yaxud da birbaşa, Parlamentin və Komitənin iclasının gündəliyinə salınmaq üçün təkliflər irəli sürür.
  - 6.14.3. Əmək haqqı almır, ictimai əsaslarla fəaliyyət göstərir,
  - 6.14.4. Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyi, bu Nizamnamə və Xalq Parlamentinin Reqlamenti ilə müəyyən edilən digər hüquq və vəzifələr daşıyır.
- 6.15. Xalq Parlamentinin xüsusi tapşırıqlarının icrası ilə bağlı deputatların fəaliyyəti maliyyələşdirilə bilər.
- 6.16. Xalq Parlamentinin deputatı bu Nizamnamənin tələblərinə əməl etməyə, qarşıya qoyulmuş məqsəd və məramın həyata keçməsi istiqamətində fəaliyyət göstərməyə borcludur.
- 6.17. Xalq Parlamentinin deputatı Xalq Parlamentinin nüfuzuna xələl gətirə biləcək hərəkətlərə yol verməməli, özünün əxlaq və davranışı ilə ölkə vətəndaşlarına nümunə olmalıdır. Əks təqdirdə, həmin deputat, İntizam Komissiyasının rəyi əsasında Xalq Parlamentinin qərarı ilə Xalq Parlamentinin Reqlamentində göstərilən qaydada intizam məsuliyyətinə cəlb edilir.
- 6.18. Xalq Parlamenti deputatının səlahiyyətinə Xalq Parlamentinin Reqlamentində göstərilən qaydada xitam verilə bilər.

7. Xalq Parlamentinin əsas fəaliyyət istiqamətləri

- 7.1. Qanun layihələrinin və digər sənədlərin hazırlanması, qəbulu, ictimaiyyətə və beynəlxalq təşkilatlara çatdırılması,
- 7.2. Mövcud qanunlara əlavə və düzəlişlər edilməsi ilə bağlı layihələrin hazırlanması, qəbulu, ictimaiyyətə və beynəlxalq təşkilatlara çatdırılması,
- 7.3. Ölkədəki vəziyyətə, Azərbaycan hakimiyyətinin daxili və xarici siyasətinə dair dinləmələrin təşkili,
- 7.4. Azərbaycanla əlaqəli olan geosiyasi durum və perspektivlər barədə müzakirələrin aparılması və qərarların qəbulu,
- 7.5. İctimaiyyətin hərtərəfli maarifləndirilməsi işinin genişləndirilməsi, siyasiləşməsi və təşkilatlanması istiqamətində səylərin artırılması,
- 7.6. Bu Nizamnamə tələblərindən irəli gələn və xalq Parlamentinin Reqlamentində nəzərdə tutulan digər müzakirələrin təşkili.

8. Xalq Parlamentinin əmlakı və maliyyələşdirilməsi

- 8.1. Xalq Parlamentinin mülkiyyətində avadanlıqlar, inventarlar, pul vəsaitləri və bu Nizamnamə ilə nəzərdə tutulmuş fəaliyyətin maddi təminatı üçün, müvafiq qanunvericiliklə qadağan olunmamış əmlaklar ola bilər.
- 8.2. Xalq Parlamenti hüquqi şəxsdir, maddi öhdəliklərinə görə əmlakı ilə məsuliyyət daşıyır. Bu əmlak ədalətli məhkəmə qərarı olmadan özgəninkiləşdirilə bilməz.
- 8.3. Xalq Parlamentinin əmlakının pul və digər şəkildə formalaşdırılması mənbələri aşağıdakılardır:
  - 8.3.1. Təsisçilər və Xalq Parlamenti üzvlərinin könüllülük əsasında verdikləri müntəzəm və ya birdəfəlik üzvlük haqları, ianələr,
  - 8.3.2. İdarə, müəssisə, yerli və beynəlxalq təşkilatların və vətəndaşların verdikləri əmlak və ianələr,
  - 8.3.3. Öz əmlakından istifadə və onun satılması nəticəsində əldə edilən gəlirlər,
  - 8.3.4. Yaratdığı təsisatların (nəşriyyat, mətbəə, saytlar, TV-lər və sair) qanuni fəaliyyəti nəticəsində əldə olunan gəlirlər,
  - 8.3.5. Qanunvericiliklə qadağan olunmamış və Xalq Parlamentinin Reqlamentində nəzərdə tutulan digər mədəxillər.
- 8.4. Xalq Parlamentinin üzvləri onun mülkiyyətinə daxil olan vəsait və avadanlıqlar üzərində xüsusi mülkiyyət hüququna malik deyil, onlardan əvəzsiz istifadə edir və onların qorunması, saxlanması qayğısına qalmalıdır.
- 8.5. Xalq Parlamenti müvafiq qanunvericilikdə müəyyən edilmiş qaydada, Nizamnamə vəzifələrinə uyğun olaraq, öz əmlakı üzərində sahiblik, istifadə və sərəncam hüququna malikdir.
- 8.6. Xalq Parlamentinin hesabına daxil olmuş xüsusi təyinatlı vəsait başqa istiqamətlərdə xərclənə bilməz.
- 8.7. Xalq Parlamentinin əmlakı və maliyyələşdirilməsi ilə bağlı yarana biləcək problemlərin həlli Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyi, Azərbaycan Respublikasının tərəfdar çıxdığı beynəlxalq hüquq normaları, bu Nizamnamə və Xalq Parlamentinin Reqlamentinə uyğun həll ediləcəkdir.

9. Xalq Parlamentinin buraxılması

- 9.1. Xalq Parlamenti onun Təsis Bəyannaməsində nəzərdə tutulan vəzifələrini yerinə yetirdikdən sonra buraxılır.
- 9.2. Xalq Parlamenti buraxılarkən onun balansında olan bütün əmlakı Azərbaycan dövlətinin büdcəsinə verilir.

10. Nizamnaməyə əlavə və dəyişikliklərin edilməsi

- 10.1. Xalq Parlamentinin Nizamnaməsinə dəyişiklik və əlavələr təklifi yalnız parlament deputatlarının dördə bir hissəsinin və ya Rəyasət Heyətinin və ya Məsləhət Şurasının və ya İntizam Komissiyasının və ya Komitələrdən birinin və ya Parlament qrupunun (fraksiya) təşəbbüsü ilə gündəliyə salına bilər.
- 10.2. Nizamnaməyə dəyişiklik və əlavələr haqqında qərar Xalq Parlamentinin Reqlamentində göstərilən qaydalara uyğun olaraq qəbul edilir.

İmza:

İclasın sədrləri:

Abid Qafarov
Teymur Eminbəyli.